

	Senzorická analýza - Metodologie - Metoda odhadu magnitudy	ČSN ISO 11056 56 0035
--	---	---------------------------------

Sensory analysis - Methodology - Magnitude estimation method

Analyse sensorielle - Méthodologie - Méthode d'estimation de la grandeur

Sensorische Analyse - Methodologie - Verfahren zur Beurteilung der Ausprägung

Tato norma je českou verzí mezinárodní normy ISO 11056:1999. Mezinárodní norma ISO 11056 má status české technické normy.

This standard is the Czech version of the International Standard ISO 11056. The International Standard ISO 11056:1999 has the status of a Czech Standard.

© Český normalizační institut,
2002

Podle zákona č. 22/1997 Sb. smějí být české technické normy rozmnožovány
a rozšiřovány jen se souhlasem Českého normalizačního institutu.

66232

statistické termíny

ISO 3534-3 dosud nezavedena Statistika - Slovník a symboly - Část 3: Uspořádání pokusů

ISO 4121 dosud nezavedena Sensorická analýza - Metodologie - Hodnocení potravinářských výrobků metodami využívajícími stupnice

ISO 5492 zavedena v ČSN ISO 5492:1999 (56 0030) Sensorická analýza - Slovník

ISO 6658 dosud nezavedena Sensorická analýza - Metodologie - Obecná směrnice

ISO 8586-1 zavedena v ČSN ISO 8586-1 (56 0037) Sensorická analýza - Obecná směrnice pro výběr, výcvik a sledování činnosti posuzovatelů - Část 1: Vybraní posuzovatelé

ISO 8586-2 zavedena v ČSN ISO 8586-2:1999 (560037) Sensorická analýza - Obecná směrnice pro výběr výcvik a sledování činnosti posuzovatelů - Část 2: Experti

ISO 8589 zavedena v ČSN ISO 8589:1993 (56 0036) Sensorická analýza - Obecná směrnice pro uspořádání sensorického pracoviště

Vypracování normy

Zpracovatel: Česká potravinářská společnost, pobočka Qualiment, IČO 539252

Technická normalizační komise: TNK 116

Pracovník Českého normalizačního institutu: Ing. Gabriela Dufková

Strana 3

MEZINÁRODNÍ NORMA

Sensorická analýza - Metodologie - Metoda odhadu magnitudy

ISO 11056

První

vydání

1999-

12-15

ICS 67.240

Předmluva

ISO (Mezinárodní organizace pro normalizaci) je celosvětovou federací národních normalizačních orgánů (členů ISO). Mezinárodní normy obvykle připravují technické komise ISO. Každý člen ISO, který se zajímá o předmět, pro který byla technická komise vytvořena, má právo být zastoupen v této technické komisi. Práce se také zúčastňují vládní i nevládní mezinárodní organizace, s nimiž ISO navázala pracovní styk. ISO úzce spolupracuje s Mezinárodní elektrotechnickou komisí (IEC) ve všech záležitostech normalizace v elektrotechnice.

Mezinárodní normy jsou navrhovány v souladu s pravidly ISO/IEC směrnic, Část 3.

Návrhy mezinárodních norem přijaté technickými komisemi se rozesílají členům ISO ke schvalování. Vydání mezinárodní normy vyžaduje souhlas alespoň 75 % z hlasujících členů.

Je třeba upozornit na to, že některé prvky této mezinárodní normy mohou být předmětem patentových nároků. ISO není odpovědná za identifikaci některých nebo všech (takových) patentových práv.

Mezinárodní norma ISO 11056 byla vypracována technickou komisí ISO/TC 34, „Zemědělské potravinářské výrobky“, subkomisí SC 12, „Senzorická analýza“.

Přílohy A a B této mezinárodní normy jsou pouze informativní.

Strana 4

Úvod

Odhad magnitudy je psychofyzikální technika zařazování do stupňů, při níž pozorovatelé přiřazují číselné hodnoty odhadnuté magnitudě vlastnosti. Jediným požadavkem kladeným na posuzovatele je, aby přiřazené hodnoty odpovídaly poměrovému principu, tj. pokud se jeví vlastnosti vzorku B dvojnásobně výraznější v porovnání se vzorkem A má být hodnota přiřazená vzorku B dvojnásobkem hodnoty přiřazené vzorku A. S použitím odhadu magnitudy mohou být posuzovány vlastnosti jako jsou intenzita, příjemnost nebo přijatelnost.

Odhad magnitudy může poskytnout výhody proti ostatním metodám zařazování do stupňů zejména tehdy, je-li limitován počet posuzovatelů a dostupný čas pro výcvik. Současně poskytuje vysoký stupeň pružnosti jak pro vedoucího komise, tak pro posuzovatele. Jsou-li již předem v tomto odhadu magnitudy zacvičeni, jsou posuzovatelé všeobecně schopni využít své dovednosti pro široký rozsah vzorků a vlastností s minimálním dodatečným výcvikem.

Výše uvedená metoda podléhá rovněž v menší míře „koncovým vlivům“ proti metodám, které využívají spojité nebo nespojité odpovědní stupnice. Tyto „koncové vlivy“ nastávají, nejsou-li posuzovatelé seznámeni s rozsahem předpokládaných počítků. Potom mohou posuzovatelé přiřazovat jeden z počátečních vzorků do kategorie, která je příliš blízká jednomu z konců stupnice. Následkem toho mohou pociťovat nedostatek možností dalšího stupňování a jsou nuceni klasifikovat vzorky, vnímané jako rozdílné, do téže kategorie. K tomu nedochází u odhadu magnitudy, kde je teoreticky možný nekonečný počet kategorií.

To, že je umožněno každému posuzovateli začít hodnocení při jakékoliv číselné hodnotě, tj. použít jeho vlastní stupnici, umožňuje vznik zvláště důležitému „vlivu posuzovatele“. Zde se však naskýtají různé cesty řešení tohoto problému:

- variační analýza (ANOVA) umožňuje vzít v úvahu „vliv posuzovatele“ a interakce;
- posuzovatelé mohou být nuceni využívat společnou stupnici použitím referenčního vzorku, jemuž byla přiřazena určitá hodnota;
- údaje získané od posuzovatele mohou být převedeny do společné stupnice s využitím některé z početných metod transformace stupnice.

Je na experimentátorovi, aby v závislosti na okolnostech zvolil nejvhodnější přístup.

Metoda odhadu magnitudy není nejúčinnější technikou pro stanovení malých rozdílů mezi podněty nebo pro posuzování v sousedství prahu detekce.

Strana 5

1 Předmět normy

Tato mezinárodní norma popisuje metodu aplikace odhadu magnitudy pro hodnocení sensorických vlastností. Uvedená metodologie zahrnuje výcvik posuzovatelů a získání odhadů magnitudy spolu s jejich statistickou interpretací.

-- Vynechaný text --